

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר-על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשע"א, 2011
מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – קטע שלא נלמד	–	(4x3)	–	12	נקודות
פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים"	–	(16x2)	–	32	נקודות
פרק שלישי – נושא החנוכה: "עלילות הראשית"	–	(14x1)	–	14	נקודות
פרק רביעי – נושאי הבחירה	–	(14x3)	–	42	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז ב**נושא**. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון - קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא במדבר, י"ג, 16-33.

אלה שמות האנשים אשר שלח
 משה לתור את הארץ ויקרא משה להושע בן-נון יהושע:
 וישלח אתם משה לתור את-ארץ כנען ויאמר אלהם עלו
 זה בנגב ועליתם את-ההר: וראיתם את-הארץ מה-הוא
 ואת-העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אס-
 רב: ומה הארץ אשר-הוא יושב בה הטובה הוא אס-דעה
 ומה הערים אשר-הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים:
 ומה הארץ השמנה הוא אס-רזה היש-בה עץ אס-און
 והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי פפורי ענבים:
 ויעלו ויתרו את-הארץ ממדבר-צן עד-רחב לבא חמת:
 ויעלו בנגב ובא עד-חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילדי
 הענק וחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים: ויבאו
 עד-נחל אשכול ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד
 וישארו במוט בשנים ומן-הרמנים ומן-התאנים: למקום
 ההוא קרא נחל אשכול על אדות האשכול אשר-כרתו משם
 בני ישראל: וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום: וילכו
 ויבאו אל-משה ואל-אהרן ואל-כל-עדת בני-ישראל אל-
 מדבר פארן קדשה וישבו אתם דבר ואת-כל-העדה ויראו
 את-פרי הארץ: ויספרדלו ויאמרו באנו אל-הארץ אשר
 שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה-פריה: אפס כיעזו
 העם הישב בארץ והערים בעזות גדלת מאד וגם-ילדי
 הענק ראינו שם: עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבوسی
 והאמורי יושב בהר והכנעני יושב על-הים ועל יד הירדן:
 ויהס כלב את-העם אל-משה ויאמר עלה נעלה וירשנו
 אתה כריכול נובל לה: והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא
 נובל לעלות אל-העם כי-חזק הוא ממנו: ויצאו דבת הארץ
 אשר תרו אתה אל-בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו
 בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל-העם אשר-
 ראינו בתוכה אנשי מדות: ושם ראינו את-הנפילים בני
 ענק מן-הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן הינו בעיניהם:

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. בקטע שלפניך מסופר על שליחת מרגלים לארץ כנען.

ציין ארבע מהמשימות שמה הטיל על המרגלים. בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. בקטע שלפניך המרגלים מכנים את הארץ המובטחת "זבת חלב ודבש" (פסוק 27).

על מה מבססים המרגלים את דבריהם? הבא מן הכתוב ראיה לדבריך.

3. דעתו של קָלֵב בן יפונה הייתה שונה מזו של יתר המרגלים בעניין אחד.

א. באיזה עניין הוא חלק על דעתם? בסס את דבריך על הכתוב.

(2 נקודות)

ב. קרא גם במדבר, י"ד, 6-9.

בפסוקים אלה כלב ויהושע מנמקים את דעתם בעניין זה (שצינת בסעיף א).

ציין נימוק אחד שהם משמיעים בפני עדת בני ישראל. (2 נקודות)

4. "וילציאו דבת הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל" (פסוק 32).

על פסוק זה כותב י"צ מושקוביץ (ניספר במדבר, דעת מקרא):

"בלהט הוויכוח כבר לא נמנעו [המרגלים] מלספר לשון הרע על הארץ... בהוצאת דיבה זו יש הרבה

מעבר למה שאמרו בתחילת דבריהם."

ציין הבדל אחד בין דברי המרגלים בפסוקים 27-28 לבין דבריהם בפסוקים 32-33 בקטע

שלפניך, ובסס באמצעותו את הטענה של מושקוביץ.

פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" (32 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף – 8 נקודות; סה"כ – 16 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, י"ט, 1-8.

ויגד אחאב

א לְאִיזָבֵל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵיוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת־
 ב כָּל־הַנְּבִיאִים בְּחָרֵב: וַתִּשְׁלַח אִיזָבֵל מְלֹאךְ אֱלֹהֵיהֶּוּ לֵאמֹר
 ג כֹּה־יַעֲשֶׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֶפוּן כִּי־כַעַת מַחֵר אֲשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ
 ד כְּנַפֵּשׁ אֶחָד מֵהֵם: וַיֵּרָא וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֵא בְּאֵר שֶׁבַע
 ה אֲשֶׁר לַיהוּדָה וַיִּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם: וְהוֹאֵהֶלְךָ בַּמִּדְבָּר דָּדָךְ יוֹם
 ו וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רְתֵם אַחַת וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר אֶחָד
 ז רֵב עֵתָה הֲיִקַּח נַפְשִׁי כִּי לֹא־טוֹב אֲנִכִּי מֵאֲבֹתַי: וַיִּשְׁכַּב
 ח וַיִּישָׁן תַּחַת רְתֵם אֶחָד וְהִגְהִזָּה מְלֹאךְ נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם
 ט אֲכֹל: וַיִּבֹט וְהִנֵּה מִדְּאִשְׁתּוֹ עֵגֶת רִצְפִים וַצִּפְחַת מִים וַיֹּאבֵל
 י וַיִּשֶׁת וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכַּב: וַיָּשֶׁב מְלֹאךְ הַיְיֹשֵׁת וַיַּעֲבֹבוּ וַיֹּאמֶר
 יא קוּם אֲכַל כִּי רֵב מִמֶּךָ הַדָּדָךְ: וַיִּקַּם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתָּה וַיֵּלֶךְ
 יב בְּכַחַת הָאֲכִילָה הֵחִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הָרַ
 יג הָאֱלֹהִים חָרַב:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. בפסוק 1 אחאב מספר לאיזבל על האירועים בהר הכרמל (פרק י"ח), ומבליט את אחד האירועים.

(1) מהו אירוע זה? (4 נקודות)

(2) מה יכולה להיות הסיבה להדגשת אירוע זה דווקא? (4 נקודות)

ב. בקטע שלפניך מתואר אליהו הנביא בשעות של ייאוש, הבא לידי ביטוי במעשים ובדיבור.

הבא מן הקטע דוגמה אחת למעשה המבטא ייאוש ודוגמה אחת לדיבור המבטא ייאוש, והסבר כל דוגמה.

ג. מלאך ה' פונה אל אליהו פעמיים ואומר לו לאכול.

(1) בפנייה הראשונה של המלאך יש תגובה לבקשה של אליהו מה?

מהי הבקשה של אליהו, ואיך ה' מגיב עליה? בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

(2) המילה "רב" נזכרת בדברי אליהו בפסוק 4 ובפנייה השנייה של מלאך ה' (פסוק 7).

הסבר את משמעות המילה "רב" בהקשרה בכל אחד מן הפסוקים.

(4 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

וַיִּגְשׁוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר-בִּירְיָחוֹ אֶל-אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִידְעַת כִּי הַיּוֹם לָקַח אֶת-אֲדֹנָיְךָ מֵעַל
רֹאשְׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם-אֲנִי יָדַעְתִּי הַחֲשׂוֹ: וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵלֵיהֶו שֶׁב־
נָא פֹה כִּי הִיא שְׁלַחְנֵי הִידְדָנָה וַיֹּאמֶר חַי־הָיָה וְחַי־נַפְשָׁךְ
אִם-אֶעֱזֹבְךָ וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם: וְחַמְשִׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הִלְכוּ
וַיַּעֲמֵדוּ מִנְּגַד מִרְחֹק וּשְׁנֵיהֶם עִמָּדוֹ עַל-הַיַּרְדֵּן: וַיִּקַּח אֵלֵיהֶו
אֶת-אֲדָרְתוֹ וַיְגַלֵּם וַיִּבֶה אֶת-הַמַּיִם וַיַּחְצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעֲבְרוּ
שְׁנֵיהֶם בַּחֲרֹבָה: וַיְהִי כַעֲבָרָם וְאֵלֵיהֶו אָמַר אֶל-אֱלִישָׁע שְׂאֵל
מָה אֶעֱשֶׂה-לָּךְ בְּטָרִם אֶלְקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וַיְהִי-נָא
פִּי-שְׁנַיִם בְּרוּחַךְ אֵלָי: וַיֹּאמֶר הַקְּשִׁית לְשֹׂאֵל אִם-תִּרְאֶה
אֶתִּי לָקַח מֵאֲתָךְ יֶהֱיֶה-לְךָ כֶּן וְאִם-אֵין לָא יֶהֱיֶה: וַיְהִי הַמָּחָ
הַלְכִים הַלּוֹךְ וְדַפֵּר וְהֵנָּה רֶכֶב-אִשׁ וְסוּסֵי אִשׁ וַיִּפְרְדּוּ בֵּין
שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלֵיהֶו בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם: וְאֱלִישָׁע רָאָה וְהוּא
מֵצַעֲק אָבִיו אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחְזֹק
בַּבִּגְדָיו וַיִּקְרַעֵם לְשְׁנַיִם קָרְעִים: וַיִּרֶם אֶת-אֲדָרְתוֹ אֵלֵיהֶו אֲשֶׁר
נִפְלָה מֵעָלָיו וַיִּשָּׁב וַיַּעֲמֵד עַל-שַׁפַּת הַיַּרְדֵּן: וַיִּקַּח אֶת-אֲדָרְתוֹ
אֵלֵיהֶו אֲשֶׁר-נִפְלָה מֵעָלָיו וַיִּבֶה אֶת-הַמַּיִם וַיֹּאמֶר אֵיךְ הָיָה
אֱלֹהֵי אֵלֵיהֶו אֶף-הוּא וַיִּבֶה אֶת-הַמַּיִם וַיַּחְצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה
וַיַּעֲבְרוּ אֱלִישָׁע: וַיִּדְאָהוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר-בִּירְיָחוֹ מִנְּגַד
וַיֹּאמְרוּ נַחֲמֵה רוּחַ אֵלֵיהֶו עַל-אֱלִישָׁע וַיִּבְאוּ לְקִרְאָתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
לוֹ אֲרֻצָּה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. בתיאור ההסתלקות של אליהו בקטע שלפניך וכן בסיפור במלכים א, י"ח, 38-39 חוזר אותו מוטיב.

מהו מוטיב זה, ואיך הוא בא לידי ביטוי בכל אחד מן הקטעים? בסס את דבריך על הכתובים.

ב. האדרת של אליהו נזכרת בפסוקים 8, 13, 14.

הסבר את התהליך הנרמז באמצעות אזכור האדרת בשלושת הפסוקים. בסס את דבריך על הכתוב.

ג. בקטע שלפניך יש לבני הנביאים תפקיד מרכזי.

מהו תפקידם, ואיך הוא בא לידי ביטוי בפסוקים 5, 7, 15? בסס את דבריך על הכתוב.

/המשך בעמוד 8/

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא ירמיה, י"ב, 1-6.

עדין אתה ה' כי

אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים
 עלחה שלו כל בגדי בגד: נטעתם גם שרשו ילכו גם עשו
 פרי קרוב אתה בפיהם ורחוק מפליותיהם: ואתה ה'
 ידעתני תראני ובחנת לבי אתך התקם כצאן לטבח
 והקדשם ליום הרגה: עד-מתו תאכל הארץ
 ועשב כל-השדה ייבש מרעת ישבי-בה ספתה בהמות ועוף
 כי אמרו לא יראה את אחרי-תנו: כי את-דגלים ורצתה וילאוך
 ואיך תתחרה את-הפוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך
 תעשה בגאון הירדן: כי גם-אתיך ובית-אביך גם-המה בגדו
 כך גם-המה קראו אחיך מלא אלה-תאמן בם כי-ידברו
 אליך טובות:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 2-1 בקטע שלפניך.

(1) בדברי ירמיהו יש קביעה ותלונה.

מהי הקביעה ומהי התלונה? בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) יש הרואים בדברי ירמיהו לה' בפסוקים 2-1 גם התנצלות. מהי ההתנצלות?

(3 נקודות)

ב. קרא גם **תהלים**, א', 3-4.

(1) למה נמשל הצדיק ולמה נמשל הרשע **בתהלים**, א', 3-4? (3 נקודות)

(2) למה נמשלים הרשעים **בירמיה**, י"ב, 2-1, וכיצד השימוש במשל זה על הרשעים

מחזק את התלונה של ירמיהו? (5 נקודות)

ג. "כי את רגלים רצתה נלאונך ואיך תתהרהר את הסוסים" (פסוק 5).

קרא את דברי רד"ק: "וזה פירוש המשל הנה אתה בין בני אדם כמותך ואינך יודע דעתם

וסודותיהם... ואתה איך תרצה לדעת דעתי וסודותיי בהנהגת העולם... לפיכך שתוק ואל תהרהר

אחר מידותי."

לפי רד"ק, מהי משמעות המשל, ומהו הלקח שהמשל בא ללמד את ירמיהו?

כה אמר ה' קול ברמה י
 נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על-בניה מאנה להנחם
 על-בניה כי איננו: כה אמר ה' מנעי קולך ט
 מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאס: ה' ושבו
 מארץ אויב: וישתקוה לאחריתך נאס: ה' ושבו בנים ט
 לגבולם: שמוע שמעתי אפרים מתנודד יסרתני ואוסר בעגל י
 לא למד השבני ואשובה כי אתה ה' אלהי: כי אחרי שובי י
 נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על-ירך בשתי וגם-נכלמתי כי
 נשאתי חרפת נעורי: הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים ט
 כי-מדוי דברי בן זכר אזכרנו עוד על-בן המן מעי לו רחם
 ארחמנו נאס: ה'

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) יש הטוענים שהנבואות בקטע שלפניך נאמרו בעקבות גלות ממלכת ישראל. בסס טענה זו על שתי ראיות מן הכתוב, והסבר כל ראייה. (4 נקודות)
- (2) מתי אירעה גלות ממלכת ישראל? (4 נקודות)
- ב. (1) יש הטוענים שהקשר בין פסוק 14 ובין פסוקים 15-16 הוא קשר של סיבה ותוצאה. הסבר את הקשר. בסס את-דברך על הכתוב. (4 נקודות)
- (2) הסבר את הביטוי "ושבו בנים לגבולם" (פסוק 16) בהקשרו בכתוב, ואת שימושו בימינו. (4 נקודות)
- ג. (1) בפסוקים 17-18 מובעת חרטה על חטא. הבא מכל פסוק דוגמה לביטוי של חרטה, והסבר כל דוגמה. (4 נקודות)
- (2) מהי תגובת ה' על הבעת החרטה? בסס את דברך על הכתוב. (4 נקודות)

שים לב!
המשך הבחינה בעמוד 12.

/המשך בעמוד 12/

פרק שלישי – נושא החובה: "עלילות הראשית" (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא בראשית, א', 10-1; ישעיה, מ', 12-14.

בראשית א' 10-1

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרְיָ לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־רָקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי־מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
לְמַיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
מִתַּחַת לְרָקיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרָקיעַ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְרָקיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד
וַתֵּרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמַקְוֵה
הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:

ישעיה, מ', 12-14

מִי־מִדְרַג בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם וּשְׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּפְן
וְכָל בְּשִׁלְשׁ עַפְרֵי הָאָרֶץ וְשָׁקַל בְּפִלֵּס הַיָּם וּגְבַעוֹת בְּמֵאוֹנוֹם:
מִי־תִפֵּן אֶת־רוּחַ הָהָרָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יִדְיַעְנֵנוּ: אֶת־מִי נוֹעֵץ
וַיְבַיְנֵהוּ וַיִּלְמַדְהוּ בְּאִרְחֵי מִשְׁפָּט וַיִּלְמַדְהוּ דַעַת וְדַרְךְ הַבְּנוֹת
יִדְיַעְנֵנוּ:

- א. קרא **בראשית**, א', 9-3 ואת הקטע **מישעיה** שלפניך.
במה שונה **אופן הבריאה בבראשית**, א', 9-3 מאופן הבריאה בקטע **מישעיה**?
בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)
- ב. (1) יש הטוענים שחלק מתיאור הבריאה על ידי אלוהים ב**בראשית**, א', 1-10 שלפניך, נראה כהכנסת סדר בחומרים קיימים. הסבר טענה זו, ובסס אותה על ראייה **אחת** מן הכתוב. (6 נקודות)
- (2) ביום הראשון מסופר על בריאת האור, ואולם מאורות השמים נבראו ביום הרביעי.
הבא פירוש **אחד** המסביר את מהות האור שנברא ביום הראשון. (4 נקודות)

10. קרא בראשית, ו', 13-5; ז', 1-5.

בראשית, ו', 13-5

וַיֹּאמֶר ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל-יֶעֶר מַחְשַׁבֶת לִבּוֹ רָק רָע כָּל-הַיּוֹם: וַיִּנְחַם ה' כִּי-עָשָׂה אֶת-הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל-לִבּוֹ: וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר-בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחֲמָתִי בִּי עֲשִׂיתֶם: וְגַח מֵצֵא חַן בְּעֵינַי ה':

אֱלֹהִים תּוֹלְדֵת נָח נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תַּמִּים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת-הָאֱלֹהִים הִתְהַלַּךְ-נֹחַ: וַיּוֹלֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת-שֵׁם אֶת-חָם וְאֶת-חַיָּת: וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס: וַיֹּרֵא אֱלֹהִים אֶת-הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי-הִשְׁחִית כָּל-בֶּשֶׂר אֶת-דְּרָכָו עַל-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קַח לָךְ בְּשֵׂר כָּל-בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי כִי-מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנֵּנִי מְשַׁחִיתִם אֶת-הָאָרֶץ:

בראשית, ז', 1-5

וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֵּא-אִתָּךְ וְכָל-בְּיֹתֶךָ אֶל-הַתֵּבָה כִּי-אֲתָךְ רְאִיתִי צַדִּיק לִפְנֵי בְּדוֹד הָיָה: מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקְחֶלֶךְ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ: גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר וּנְקֵבָה לַחַיּוֹת זָרַע עֲלֶיךָ לִפְנֵי כָל-הָאָרֶץ: כִּי לַיּוֹם עוֹד שִׁבְעָה אֲנִכִּי מִמַּטֵּי־עַל-הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחִיתִי אֶת-כָּל-הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוָּהוּ ה':

- א. הכתוב קובע שנח מצא חן בעיני ה'.
- הבא משני הקטעים שלפניך שלוש אמירות שמהן אפשר להבין מדוע נח מצא חן בעיני ה', והסבר כל אחת מהן. (5 נקודות)
- ב. ה' עומד למחות את האדם אשר ברא מעל פני האדמה "כי נחמתי כי עשיתם" (בראשית, ו', 7).
- ציין והסבר שלושה שלבים בתהליך שהביא להחלטה זו: בסס את דבריך על בראשית, פרק ג'; פרק ד'; פרק ו', 13-5. (9 נקודות)

/המשך בעמוד 16/

פרק רביעי – נושאי הבחירה (42 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות (שאלות 11-20).
עליך לבחור בשלושת הנושאים שלמדת, ולענות על שאלה אחת מכל נושא שבחרת.
(סה"כ – שלוש שאלות; לכל שאלה – 14 נקודות)

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

11. קרא איכה, א', 17-22; תהלים, קל"ז.

איכה, א', 17-22

א פְּרִשָׁה צִיּוֹן בַּיְדֶיהָ אֵין מִנְחָס לָהּ
 ב צוּהָ הָיָה לִיעֲקֹב סִבִּיבָיו צָרִיו הִיתָה יְרוּשָׁלַם לְנֹדָה בֵּינֵיהֶם:
 ג צָדִיק הוּא הָיָה כִּי פִיהוּ מְדִינָתִי שְׁמֹעֲרָנָא כָּל־עַמִּים וְרָאוּ הָעַמִּים
 ד מִכְאֲבֵי בְתוּלָתִי וּבְחֻדֵי הַלְכוּ בְּשִׁבִי: קָרָאתִי לְמֵאֲהָבֵי הַמָּוָה
 ה רְמוּנֵי בְהֵנָּה וְזִקְנֵי בַעִיר גִּוְעוּ כִּי־בִקְשׁוּ אֲכַל לֶמֶן וַיִּשְׁיבוּ אֶת־
 ו גַּפְשָׁם: רָאָה הָיָה כִּי־צָר־לִי מַעַי חֲמַרְמְרוּ נִהַפְּךְ לִבִּי בְּקִרְבִּי
 ז כִּי מָרוּ מְדִינָתִי מִחֻוּץ שְׂפֵלֵה־חֶרֶב בְּבַיִת כְּמוֹת: שָׁמְעוּ כִּי
 ח נִאֲנַחָה אֲנִי אֵין מִנְחָס לִי כָּל־אֵיבֵי שָׁמְעוּ רָעַתִּי שָׁשׂוּ כִּי
 ט אַתָּה עֲשִׂיתָ הַבֵּאתָ יוֹם־קָרָאתָ וַיְהִיו כְּמֵנִי: תִּבְאֵ כָּל־רַעֲתָם
 י לַפְּנֵךְ וְעוֹלָל לָמוּ כַּאֲשֶׁר עוֹלָלָת לִי עַל כָּל־פְּשָׁעֵי כִּי־
 יא רַבּוֹת אֲנַחְתִּי וּלְבִי דוּי:

תהלים, קל"ז

א עַל־נְהָרוֹת | בְּכֹל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־כִּינּוּ בּוֹכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ב עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנֹדוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם | שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינּוּ
 ג דְּבַר־שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמַחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר
 ד אֶת־שִׁיר־הָיָה | עַל אֲדָמַת נֹכַר: אִם־אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 ה יְמֵינִי: תִּדְבַק לְשׁוֹנִי | לִחְכִּי אִם־לֹא אֲזַכֵּר כִּי אִם־לֹא אֲעֵלֶה
 ו אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמַחְתִּי: זָכַר הָיָה | לִבִּנִי אֲדוּם אֶת יוֹם
 ז יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בַּת־כָּבֶל הַשְׂדוּדָה
 ח אֲשֶׁר־י שִׁיִּלְס־לָךְ אֶת־גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלָת לָנוּ: אֲשֶׁר־ו שִׁיאֲחֹז
 ט וּנְפֹץ אֶת־עַלְלִיךָ אֶל־הַסֵּלַע:

א. בשני הקטעים שלפניך יש התייחסות לאירוע היסטורי מסוים:

(1) מהו האירוע, ומתי הוא אירע? (4 נקודות)

(2) על פי הקטע מאיכה שלפניך, ציין מהי הסיבה להתרחשות אירוע זה.

בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. השורש ז-כ-ר חוזר בפסוקים 1, 6, 7 במזמור קל"ז בתהלים שלפניך.

הסבר כל אחד מפסוקים אלה, וכתוב מהו הרעיון המודגש בכל אחד מהם באמצעות

השימוש בשורש ז-כ-ר. (8 נקודות)

/המשך בעמוד 18/

נחמיה, א', 11-1

א דברי נחמיה בן-חכליה ויהי בחדש
 ב כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הבירה: ויבא חנני
 ג אחד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על-היהודים
 ד הפליטה אשר-נשארו מן-השבי ועל-ירושלם: ויאמרו לי
 ה הנשארים אשר נשארו מן-השבי שם במדינה ברעה גדלה
 ובהרפה וחומת ירושלם מפרצת ושעריה נצתו באש: ויהי
 ו בשמעני את-הדברים האלה ישבתי ואבכה ואת-אבלה
 ח ימים ואחי עם ומתפלל לפני אלהי השמים: ואמר אנא
 ט אלהי השמים האל הגדול והנורא שמך הברית וחסדך
 י לאהביו ולשמרי מצותיו: תהי נא אזנך קשבת ועיניך
 יא פתוחות לשמע אל-תפלת עבדך אשר אנכי מתפלל
 יב לפניך היום ויום ולילה על-בני ישראל עבדיך ומתנודה
 יג על-חטאות בני-ישראל אשר חטאנו לך ואני ובית-אבי
 יד חטאנו: חבל חבלנו לך ולא-שמרנו את-המצות ואת-
 יה החקים ואת-המשפטים אשר צוית את-משה עבדך: וזכר-
 יו נא את-הדבר אשר צוית את-משה עבדך לאמר אתם
 יז תמעלו אני אפיץ אתכם בעמים: ושבתם אלי ושמרתם
 יח מצותי ועשיתם אתם אס-יהיה נדחכם בקצה השמים
 יט משם אקבצם והבואתים אל-המקום אשר פחדתי לשפן
 כ את-שמי שם: והם עבדיך ועמך אשר פדית בכחך הגדול
 כא ובידך החזקה: אנא אדני תהי נא אזנך קשבת אל-תפלת
 כב עבדך ואל-תפלת עבדיך החפצים ליראה את-שמך
 כג והצליחה-נא לעבדך היום ותנהו לרחמים לפני האיש
 כד הזה ואני הייתי משקה למלך:

(שים לב: קטעים נוספים וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

וַיֹּאסְפוּ כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הַדְּחוּב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־
הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֹזְרָא הַסֵּפֶר לְהִבְיֵא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה
אֲשֶׁר־עִוָּה הִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל:

וַיִּפְתַּח עֹזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינַי כָּל־הָעָם ה
כִּי־מַעַל כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפַתְחוּ עַמּוּדוֹ כָּל־הָעָם: וַיִּבְרַךְ ו
עֹזְרָא אֶת־הַיְיָ הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָּל־הָעָם אָמֵן וְאָמֵן
בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְרוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה אַפַּיִם אֲרָצָה: וַיִּשְׁוַע ו
וּבְנֵי וְשִׂרְבִינָה וַיִּמְּוּ עֲקֹב שַׁבְּתֵי הַיְיָ הַדְּוִיָּה מַעֲשֵׂיהָ קְלוּטָא
עֹזְרִיָּה וַיִּזְכֹּר חֲנָן פְּלֵאִיָּה וְהַלְוִיִּם מִבְּנֵי אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
וְהָעָם עַל־עַמּוּדָם: וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בַּתּוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשׁ ה
וַיֹּשֶׁם שָׁבַל וַיְבִינּוּ בַמִּקְרָא: וַיֹּאמֶר נַחְמִיָּה הוּא ה
הַתְּרַשְׁתָּא וְעֹזְרָא הַכֹּהֵן הַסֵּפֶר וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת־הָעָם
לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קִדְשָׁהּוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תִּתְאָבְלוּ
וְאֶל־תִּבְכּוּ כִּי בֹכִים כָּל־הָעָם נִשְׁמַעִם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה:
וַיֹּאמֶר לָהֶם לָכוּ אֲכָלוּ מִשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מִמַּתְקִים וּשְׁלַחוּ
מָנוֹת לְאִין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֹדְנֵנוּ וְאֶל־תִּעַצְבוּ
כִּי־חֲדוּת הִיא מֵעוֹכְס:

א. בנחמיה, א' 5-11 מובאת תפילת נחמיה ובה שלושה עניינים:

צידוק הדין, התייחסות לעיקרון של שכר ועונש, בקשת עזרה.

בסס כל עניין על ראייה מן הכתוב, והסבר אותה. (9 נקודות)

ב. בקטע מפרק א' ובקטע מפרק ח' 5-10 שלפניך מסופר על בכי.

(1) מיהו הבוכה בכל קטע, ועל מה הוא בוכה? (3 נקודות)

(2) איזו הוראה ניתנת בעקבות הבכי בקטע מפרק ח' 5-10 שלפניך? (2 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

13. קרא איוב, א', 13-22; ב', 6-10.

איוב, א', 13-22

וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבָנֹתָיו אֹכְלִים
 י וְשֵׁתִים יָזוּ בְּבֵית אַחִיהֶם הַבְּכוֹר: וּמִלֶּאֱךָ בָּא אֶל-אִיּוֹב וַיֹּאמֶר
 טו הַבְּקָר הָיוּ חֲרֻשׁוֹת וְהָאֲתָנוֹת רַעוֹת עַל-יְדֵיהֶם: וְתֶפֶל שָׂבָא
 וְתַקְחֶם וְאֵת-הַנְּעָרִים הֵכֵן לְפִי-חָרֵב וְאִמְלֹטָה רֶקְאֵנִי לְבִדִּי
 טו לְהַגִּיד לְךָ: עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר אִשׁ אֱלֹהִים נִפְלָא
 מִן-הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַד בְּצֵאן וּבְנְעָרִים וְתֹאכְלֶם וְאִמְלֹטָה רֶקְאֵנִי
 י לְבִדִּי לְהַגִּיד לְךָ: עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר כְּשֵׁדִים שָׁמוּ
 שְׁלֹטָה רְאשִׁים וּכְשָׁטוּ עַל-הַגְּמִלִים וַיִּקְחוּם וְאֵת-הַנְּעָרִים
 ח הֵכֵן לְפִי-חָרֵב וְאִמְלֹטָה רֶקְאֵנִי לְבִדִּי לְהַגִּיד לְךָ: עוֹד זֶה מְדַבֵּר
 וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר בְּנִיךְ וּבָנוֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֵׁתִים יָזוּ בְּבֵית אַחִיהֶם
 ט הַבְּכוֹר: וְהִנֵּה רִיחַ גְּדוּלָּה בָּאָה וּמַעֲבֵר הַמְדַבֵּר וַיַּגַּע בְּאַרְבַּע
 פְּנוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל-הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ וְאִמְלֹטָה רֶקְאֵנִי לְבִדִּי
 כ לְהַגִּיד לְךָ: וַיִּקָּם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת-מְעִילוֹ וַיִּגְזַן אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל
 טא אָרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ: וַיֹּאמֶר עַדס יֵצְתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעַדס אָשׁוּב
 טב שָׁמָּה הִתְנַחֵן וְהִתְלַקַּח יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ: בְּכָל-זֹאת
 לֹא-חָטָא אִיּוֹב וּלְאִנַּתְּ תִּפְלָא לֵאלֹהִים:

איוב, ב', 6-10

וַיֹּאמֶר
 א ה' אֵל-הַשָּׁטָן הָנוּ בִּידֶךָ אֲךָ אֶת-נַפְשׁוֹ שָׁמַר: וַיֵּצֵא הַשָּׁטָן
 וַעַד מֵאֵת פְּנֵי ה' וַיִּךְ אֶת-אִיּוֹב בְּשֹׁחַן רֶעַ מַכָּר רִגְלוֹ עַד
 ח קַדְקָדוֹ: וַיִּקַּח-לוֹ חֲרָשׁ לְהִתְגַּדַּד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ-הָאָפֶר:
 ט וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עוֹדךָ מַחְזִיק בְּתַמְתְּךָ בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמֵת:
 י וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבִלּוֹת תִּדְבְּרִי גַם אֶת-הַטּוֹב
 נִקְבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת-הָרָע לֹא נִקְבֵּל בְּכָל-זֹאת לֹא-
 חָטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו:

א. קרא איוב, א', 13-19.

(1) האסונות שפקדו את איוב מתוארים בקטע במבנה של הדרגה. ציין את האסונות, והסבר את ההדרגה שבהם. (6 נקודות)

(2) מה מדגישה ההדרגה? (3 נקודות)

ב. קרא איוב, א', 22; ב', 10.

בשני פסוקים אלה יש אמירות של הסופר המקראי בנוגע לתגובת איוב על האסונות שפקדו אותו.

מה ההבדל בין שתי האמירות, ואיזה שינוי שחל באיוב הבדל זה עשוי לשקף?

(5 נקודות)

/המשך בעמוד 22/

איוב, ד', 9-1

א וַיִּעַן אֱלִיפַז הַתִּימְנִי וַיֹּאמֶר: הֲנִסָּה דְבַר אֱלֹהִים תִּלְאַחַּ וְעֵצֶר
 ב בְּמַלְיָן מִי יוֹכַל: הֲנִהּ יִסְרֹת רַבִּים וַיְדִים רַפּוֹת תַּחְזֹק: כּוֹשֵׁל
 ג יִקְיָמוֹן מִלֵּיךְ וּבְרָבִים כְּרַעוֹת תֹּאמֵץ: פִּי עֲתָה וּתְבוֹא אֵלֶיךָ
 ד וְתִלְא תִגַּע עֲדֶיךָ וּתְבַהֵל: הֲלֹא יִרְאֶתְךָ כְּסִלְתְּךָ תִּקְוֹתְךָ וְתִם
 ה דְּרִכֶּיךָ: זָכַרְנָא מִי הוּא נְקִי אֲבָד וְאִיפֹה יִשְׁדִּים נִכְחָדוּ: כֹּאֲשֶׁר
 ו רְאִיתִי חֲדָשִׁי אֲנִי וְדָעִי עִמָּל יִקְצְרוּהוּ: מִנְשַׁמַּת אֱלֹהִים יִאֲבָדוּ
 ז וּמְרוֹת אֲפֹי יִכְלוּ:

איוב, ח', 7-1

א וַיִּעַן
 ב בְּלֶדֶד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמֶר: עַד-אֵן תִּמְלֹל-אֱלֹהִים וְרוּחַ כְּבוֹד אֲמַרִי
 ג פִּיךָ: הֲאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט וְאִם-שְׂדֵי יַעֲוֶת-עֲדָק: אִם-בְּנֶגַד חֲטָאוֹ
 ד לֹא וַיִּשְׁלַחֵם בְּיַד-פִּשְׁעֵם: אִם-אַתָּה תִּשְׁחַד אֶל-אֵל וְאֶל-שְׂדֵי
 ה תִּתְחַנֵּן: אִם-יָדָךְ וַיִּשֶׁר אֶתָּה כִּי-עֲתָה יַעֲוֶר עֲלֶיךָ וְשִׁלַּם נֹת
 ו עֲדָקָךְ: וְהִיָּה רֵאשִׁיתְךָ מִצַּעַר וְאַחֲרֵיתְךָ יִשְׁגָּה מֵאֵד:

א. קרא איוב, ד', 3-5.

(1) לפי דברי אליפז, יש הבדל בין ההתנהגות של איוב בעבר ובין ההתנהגותו בהווה.
 הבא מן הכתוב דוגמה אחת להתנהגות של איוב בעבר ודוגמה אחת להתנהגותו
 בהווה. הסבר כל דוגמה. (4 נקודות)

(2) מה יכולה להיות המטרה של אליפז באמירת-דברים אלה? (4 נקודות)

ב. קרא איוב, ד', 6-9; ח', 5-7.

גם אליפז וגם בלדד מציעים לאיוב הצעה שלדעתם תשפר את מצבו.

(1) מה מציע כל אחד מהם? (4 נקודות)

(2) על מה מסתמך אליפז בדבריו? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

ענה על אחת מהשאלות 15-16.

15. קרא שיר השירים, ח', 1-4, 8-14.

שיר השירים, ח', 1-4

א מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ
 ב אשקך גם לא יבזו לי: אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני
 ג אשקך מיין הרקח מעסים רמני: שמאלו תחת ראשי וימינו
 ד תחבקני: השבעתי אתכם בגות ירושלים מהתעירו ומה
 תעדרו את האהבה עד שתחפיץ:

שיר השירים, ח', 8-14

ח
 א אחות
 ב לנו קטנה ושדים אין לה מהנעשה לאחותנו ביום שידבר
 ט בה: אסחומה היא נבנה עליה טירת כסף ואסדלת היא
 י נצור עליה לוח ארז: אני חומה ושדי במגדלות אז הייתי
 יא בעיניו כמוצאת שלום: כרם היה לשלמה בבעל המון נתן
 יב את הכרם לנטרים איש יבא בפדיו אלף כסף: כרמי שלי
 יג לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פדיו: היושבת
 יד בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני: ברח דודי ודמה
 לה לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים:

א. משני הקטעים שלפניך אפשר ללמוד על יחסי הנערה עם בני משפחתה.

(1) על פי פסוקים 1-4, מהי מערכת היחסים בין הנערה לאמה?

בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים 8-10, כיצד מתייחסים האחים אל הנערה, ומהי תגובתה ליחס זה?

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-14 בקטע שלפניך.

בפסוקים אלה מתואר דרשיח בין הדוד לנערה.

(1) מהי בקשת הדוד ומהי תשובת הנערה, על פי פשט הכתוב? (3 נקודות)

(2) קרא את הפירוש המיוחס לרשב"ם, לפסוקים 13-14:

"הקבי"ה (ש)אומר על כנסת ישראל: מלאכים מחכים, מקשיבים לקולך, שתשמיעני תפילתך ותזבחי זבח צדק. וכנסת ישראל משיבתו דבר: ברח דודי אל עיר קודשי מקום מקדשי... ויזבחו זבחי צדק..."

הסבר את הפירוש שלפניך לפסוקים 13-14, וציין במה שיטת הפירוש הזאת

שונה משיטת הפירוש על פי פשט הכתוב (שציינת בסעיף 1). (4 נקודות)

16. קרא תהלים, קכ"א; ק"ל.

תהלים. קכ"א

א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עֵינֵי אֱלֹהִים מֵאֵין יְבֹא עֲזָרִי: עֲזָרִי
 ב מֵעַם הָ: עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל־יִתֵּן לַמוֹט רִגְלֶךָ אֶל־יָנוּם
 ג שְׁמֹרֶךָ: הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: הָ: שְׁמֹרֶךָ
 ד הָ: צִלְךָ עַל־יָד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וַיְרַח בַּלַּיְלָה:
 הָ: יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל־דָּע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: הָ: יִשְׁמֹר־צִאתְךָ
 וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

תהלים. ק"ל

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ הָ: אֲדֹנָי שְׁמַעְהָ
 ב בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אוֹנֵיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי: אִס־עוֹנוֹת
 ג תִּשְׁמְרֵנִי אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־עַמְךָ הִסְלִיחָה לְמַעַן תִּזְכָּר:
 ד קוֹיִתִי הָ: קוֹתֶה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי: נַפְשִׁי לֹא־דָנִי
 ה מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל־הָ:
 ו כִּי־עַם־הָ: הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת־
 ז יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָיו:

א. שני המזמורים שלפניך מבטאים מצב של מצוקה שהכותב מצוי בו.

בסס טענה זו על דוגמה אחת מכל מזמור, והסבר כל דוגמה. (4 נקודות)

ב. קרא את מזמור ק"ל.

(1) פסוק 3 במזמור זה מנוסח כשאלה רטורית.

הסבר את השאלה הרטורית, וציין לאיזו תכונה של האל רומז המשורר

בפסוקים 3-4. (6 נקודות)

(2) קרא פסוקים 5-8 במזמור ק"ל.

בפסוקים אלה חוזרים פעלים משורש ג-ח-ל.

מה מדגיש המשורר באמצעות השימוש בשורש זה? בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. קרא דברים, ה', 6-10; ו', 20-25.

דברים, ה', 6-10

אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ
 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: לֹא־יְהִי לְךָ
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פְּנֵי: לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה
 אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
 מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה'
 אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינָי אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־שָׁלִשִׁים
 וְעַל־רִבְעִים לִשְׁנָאֵי: וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֵלֶּפֶים לְאַהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי
 מִצְוֹתַי:

מצותי

דברים, ו', 20-25

כִּי־יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךְ מֵחֵר
 לֵאמֹר מָה הָעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ
 אֲתָכֶם: וְאָמַרְתָּ לְבְנֶךָ עַבְדִּים הָייְנוּ לַפְרֹעָה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ
 ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֹזֶקָה: וַיִּתֵּן ה' אוֹתוֹת וּמִפְתֹּיִם גְּדוֹלִים
 וְרַעִים בְּמִצְרַיִם בַּפְרֹעָה וּבְכָל־בֵּיתוֹ לַעֲיִנֵינוּ: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא
 מִשָּׁם לְמַעַן הֵבִיא אֹתָנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבְרָהָם: וַיֹּצִינוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיַדְאָה
 אֶת־ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כִּהְיוּם הַזֶּה:
 וַעֲדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת
 לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּנוּ:

א. בשני הקטעים שלפניך נזכר מעשה שעשה ה' למען עמו.

(1) מהו מעשה זה? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

(2) באחד הקטעים נזכרת הבטחה שהבטיח ה' בעבר. הסבר את ההבטחה ואת

הקשר שלה למעשה של ה' שהזכרת בסעיף (1). (3 נקודות)

ב. קרא דברים, ה', 7-6 ואת דברי אבן עזרא:

"על דעת כל המפרשים שהראשון הוא דיבור 'אנכי והשני 'לא יהיה לך'... רק הישר בעיניי שמילת 'אנכי' איננו מהעֲשֶׂרָה, כי דיבור 'אנכי' הוא המצנה [לעשות המצוות הבאות]".

(1) על פי דברי אבן עזרא, כמה דיברות יש בפסוקים אלה לדעת "כל המפרשים",

וכמה דיברות יש בפסוקים אלה לדעת אבן עזרא? (5 נקודות)

(2) כיצד אבן עזרא מנמק את דעתו? (4 נקודות)

18. קרא דברים, כ', 18-10; כ"א, 14-10.

דברים, כ', 18-10

א עִיר לְהִלָּחֵם עֲלֶיהָ וּקְרֹאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם: וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם
 ב תַּעֲנֶנּוּ וּפְתַחְתָּהּ לָךְ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַס
 ג וְעַבְדֶּיךָ: וְאִם־לֹא תִשְׁלַח עִמָּךְ וְעָשִׂתָה עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצָרָת
 ד עֲלֶיהָ: וּנְתַנָּה ה' אֱלֹהֶיךָ בֵּינְךָ וּבֵינֵיהָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־
 ה חֶרֶב: רַק הַנָּשִׁים וְהַטָּף וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעִיר כָּל־
 ו שְׁלָלָהּ תָּבוֹן לָךְ וְאִכְלַתָּ אֶת־שָׁלַל אֵיבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ
 ז לָךְ: כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הָעָרִים הַרְחֹקוֹת מִמָּךְ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי
 ח הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה: רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ
 ט נָתַן לָךְ נַחֲלָה לֹא תַחֲיֶיהָ כָּל־נַשְׁמָה: כִּי־הִחַרַם תַּחֲרִימֶם הַחַיִּי
 י וְהָאִמּוֹלִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ:
 יא לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵם אֲשֶׁר
 יב עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וַחֲטֹאתֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם:

דברים, כ"א, 14-10

א כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל־אֵיבֶיךָ
 ב וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בֵּינְךָ וּבֵינֵיהֶם שְׁבוּיִם: וּרְאִיתָ בְּשִׁבְיָהּ אִשָּׁה
 ג יִפְתַּח־תָּאָר וַחֲשַׁקְתָּ בָּהּ וּלְקַחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה: וְהִבֵּאתָ אֶל־
 ד תּוֹךְ בֵּיתְךָ וּגְלַחְתָּ אֶת־דְּאִשָּׁהּ וְעָשִׂתָה אֶת־צַפְרָנֶיהָ: וְהִסִּירָה
 ה אֶת־שְׂמֹלֶת שְׁבִיָּהּ מֵעֲלֶיהָ וּיֹשְׁבָה בְּבֵיתְךָ וּבְכַתֵּךָ אֶת־אֲבִיהָ
 וְאֶת־אִמָּהּ יָרַח וְיָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֻלָּתָהּ וְהִיתָה
 ו ז לָךְ לְאִשָּׁה: וְהָיָה אִם־לֹא חִפְצְתָּ בָּהּ וּשְׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ
 ז וּמְכַר לֹא־תִמְכְרֶנָּה בְּכֶסֶף לֹא־תִתְעַמְרָה בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר
 ח עֲמִיתָה:

א. בדברים, כ', 18-10 מתוארים שני סוגים של מלחמה.

(1) ציין מה הם שני הסוגים, והבא מהקטע פעולה אחת שישראל נדרשים לעשות. בכל

סוג של מלחמה. (5 נקודות)

(2) באיזה סוג מלחמה מדובר בדברים, כ"א, 14-10? נמק. - (3 נקודות)

ב. קרא דברים, כ"א, 11, 14.

לפי פסוקים אלה, כיצד על השוֹבָה לנהוג אם הוא חוֹשֵׁק בשבויה, וכיצד עליו לנהוג

אם הוא אינו חפץ בה? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 27/

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

ענה על אחת מהשאלות 19-20.

19. קרא יחזקאל, כ"ב, 1-12; עמוס, ב', 6-12.

יחזקאל, כ"ב, 1-12

ויהי א
 דבר ה' אלי לאמר: ואתה בן־אדם התשפט התשפט את־
 עיר הדמים והודעתה את כל־תועבותיה: ואמרת פה אמר
 אדני ה' עיר שפכת דם בתוכה לבוא עתה ועשתה גלולים
 עליה לטמאה: בדמך אשר־שפכת אשמת ובגלולך אשר־
 עשית טמאת ותקריבי זמין ותבוא עד־שנותיך על־פן
 נתתיך חרפה לגוים וקלסה לכל־הארצות: הקרבות
 והרחקות ממך יתקלסוך טמאת השם רבת המהומה:
 הנה נשיאי ישראל איש לזרעו היו בך למען שפך־דם: אב
 ואם הקלו בך לגר עשו בעשק בתוכך יתום ואלמנה הזנו בך:
 קדשי בזית ואת־שבתתי חללת: אנשי רכיל היו בך למען
 שפך־דם ואל־ההרים אכלו בך זמה עשו בתוכך: ערות־אב
 גלה בך טמאת הנדה ענויך: ואיש ואת־אשת רעהו עשה
 תועבה ואיש את־כלתו טמא בזמה ואיש את־אחתו בת־
 אביו ענה בך: שחד לקחויך למען שפך־דם נשך ותרפית
 לקחת ותבצע רעוך בעשק ואתי שכחת נאם אדני ה':

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כה

אמר ה' על-שלישה פשעי ישראל ועל-ארבעה לא אשיבנו
 על-מכרם בכסף צדק ואביון בעבור געלים: השאפים
 על-עפר-ארץ בראש דלים ודרך ענוים יטו ואיש ואביו
 ילכו אל-הנערה למען חלל את-שם קדשי: ועל-בגדים
 חבלים יטו אצל כל-מזבח ויין ענושים ישתו בית אלהיהם:
 ואנכי השמדתו את-האמרי מפניהם אשר כגבה ארזים
 גבהו וחסן הוא כאלונים ואשמיד פריו ממעל ושרשיו
 מתחת: ואנכי העליתי אתכם מארץ מצרים ואולך אתכם
 במדבר ארבעים שנה לרשת את-ארץ האמרי: ואקים
 מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזרים האף איך-זאת בני
 ישראל נאם-ה' ותשקו את-הנזרים יין ועל-הנביאים
 צויתם לאמר לא תנבאו:

א. יחזקאל ועמוס מאשימים את העם בחטאים באותם שני תחומים.

(1) ציין את שני תחומי החטא. (2 נקודות)

(2) ציין שני חטאים — אחד מכל תחום, על פי הקטע מיחזקאל,

וציין שני חטאים — אחד מכל תחום, על פי הקטע מעמוס (סה"כ — ארבעה חטאים).
 (4 נקודות)

ב. קרא עמוס, ב', 9-11.

(1) עמוס מזכיר חסדים שעשה האל לעמו למרות חטאיו.

ציין שלושה חסדים, והסבר אותם. (6 נקודות)

(2) מה הייתה תגובת העם על החסדים שעשה עמם ה' בסס דבריק על הכתוב.

(2 נקודות)

20. קרא ישעיה, י"א, 9-1; בראשית, א, 29-30.

ישעיה, י"א, 9-1

וַיֵּצֵא א

ב חֹטֵר מִגֹּזֵעַ יָשִׁי וְנָעַר מִשְׂרָשָׁיו יִפְרֶה: וְנָחָה עָלָיו רוּחַ הַיְיָ
 ג רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וַיְרֵאת הַיְיָ:
 ד וַהֲרִיתוּ בִירְאֵת הַיְיָ: וְלֹא-לְמִדְּאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא-לְמִשְׁמַע
 ה אָזְנוֹ יִזְכֶּה: וּשְׁפֹט בְּצֶדֶק דְּלִים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי-אָרֶץ
 ו וַהֲכִהֵ אָרֶץ בְּשֹׁבֵט פִּיּוֹ וּבִרְוַח שִׁפְתָּיו יִמִּית רָשָׁע: וְהָיָה
 ז עֶדֶק אֲזוּר מִתְּנוּ וְהֶאֱמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו: וְגַר זָאֵב עִסַּת
 ח כֶּבֶשׂ וְנִמְרָ עִסַּת-גְּדִי יִדְבֹּץ וְעַגְל וּכְפִיד וּמְרִיא יַחְדָּו וְנָעַר
 ט קַטָּן נָהָג בָּסָם: וּפְרָה וְדֹב תִרְעִינָה יַחְדָּו יִדְבְּעוּ יַלְדֵיהֶן
 י וְאֲרִיָּה כִּבְקָד יֹאכַל-תְּבֹן: וּשְׁעֵשֶׁע יִזְנֹק עַל-חֵד פֶּתֶן וְעַל
 יא מְאֹרֶת צִפְעוֹנִי גְמוּל יָדוֹ הֲדָה: לֹא-יִרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ
 יב בְּכַל-הָרָק קֹדְשֵׁי פִי-מִלְּאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת-הַיְיָ: כִּמְסִים
 יג לִים מִכְּסִים:

בראשית, א, 29-30

טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב וְזֶרַע
 טז זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְרִי-עֵץ
 יז זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְלִבְלִחֲתֵי הָאָרֶץ וְלִכְלֵ-עוֹף
 יח הַשָּׁמַיִם וְלִכְלֵ רֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-
 יט יֶדֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי-כֵן:

א. לפי ישעיה, י"א, 5-1, ציין שתי פעולות על-אנושיות של ה"חטור מגזע יש"י,

והסבר כל אחת מהן. (6 נקודות)

ב. (1) יש הטוענים כי בתיאור שבפסוקים 6-7 בקטע מישעיה יש מעין חזרה אל סדרי

העולם המתוארים בבראשית, א, 29-30.

בסס טענה זו על שני הקטעים שלפניך. (5 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, ג, 14-15.

במה שונה תיאור היחס בין האדם לנחש בקטע זה (בראשית, ג) מתיאור היחס

ביניהם בישעיה, י"א, 8? (3 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך